بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2024/HC-A/220
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** އަބްދުލްއަޢުލާ ޢަލީ ޙަލީމް، ގ. ފަރީސްޓެލް/ މާލެ
- **އިސްތިއުނާފު ބަލައިގަތް ފަރާތް:** މާލެ އަތޮޅު ގުޅީ ކައުންސިލްގެ އިދާރާ
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ވަގުތީ އަމުރު

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް
އިސްފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދު

ޙުކުމް ތާރީޚް: 22 ރަޖަބު 1446
22 ޖަނަވަރީ 2025

ހައިކޯޓުގައި ޝަރީޢަތް ނިމިގެންދިޔަ ތާރީޚު: 06 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1446
09 އޮކްޓޫބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 2024-H11C-CIV-26
- **ނިންމި ކޯޓު:** މާލެއަތޮޅު ގުޅީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** ވަގުތީ އަމުރު
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 19 ސެޕްޓެމްބަރު 2024
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 24 ސެޕްޓެމްބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:
[illegible] ޢަލީ ޙަމީދު
ވަކާލާތުކުރި ފަރާތް:
[illegible]

އިސްތިއުނާފާ ދެކޮޅު ފަރާތްތައް:
[illegible] ގުޅީ ކައުންސިލްގެ އިދާރާ
ވަކާލާތުކުރި ފަރާތް:
[illegible]
[illegible]
[illegible]

މަދަނީ -ވަގުތީ އަމުރު- މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު- މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 242 ވަނަ މާއްދާ އާއި 243 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) – [illegible]
[illegible]

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ ރައުޔު:

ތަޢާރުފު:

1. މިއީ، ކާފުއަތޮޅު ގުޅީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-H11C-CIV-26 ޤަޟިއްޔާ [illegible] ހުކުމަށް އެދި މާލެ/ ގ. [illegible] އަދި [illegible][1] ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅުއްވުމުން މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-A/220 ޤަޟިއްޔާއިން ބަލާފައިވާ މައްސަލައެވެ. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުގެ ޖަވާބުދާރީ ފަރާތަކީ ކާފު އަތޮޅު ގުޅީ ކައުންސިލްގެ އިދާރާއެވެ.

ކަންހިނގި ގޮތް:

2. ކ. ގުޅީގައި ޓޫރިސްޓް ގެސްޓް ހައުސްއެއް ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި 13650 އަކަފޫޓުބިން 50 އަހަރަށް ކުއްޔަށް ދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން [illegible] އަދި ކައުންސިލާއި [illegible] މިނިސްޓްރީ އާ ދުވަހު 30 ސެޕްޓެމްބަރު 2018 ގައި އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވެއެވެ.[2] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން [illegible] އަދި ކައުންސިލް [illegible] ކުއްޔަށް ދޫކޮށްފައިވާ ބިމުގައި [illegible] ގެސްޓް ހައުސް [illegible] ޙައްޤު ދީފައެވެ.

3. އެ ގެސްޓް ހައުސްގެ [illegible] [illegible] ގެސްޓް ހައުސް [illegible] 3 [illegible] [illegible] ކާފު އަތޮޅު ގުޅީ ކައުންސިލުން ގެސްޓް ހައުސްގެ [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކާފު އަތޮޅު ގުޅީ ކައުންސިލުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] 242 [illegible] [illegible] (ހ) ގެ 2 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކާފުއަތޮޅު ގުޅީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި [illegible].

4. ކާފުއަތޮޅު ގުޅީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-H11C-CIV-26 ޤަޟިއްޔާއިން އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ކޯޓުން ނިންމި، އެ މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[1] [illegible] ނަންބަރު A032429

[2] "AMENDED AND RESTATED AGREEMENT TO THE LEASE OF THE PLOT OF LAND IN GULHI KAAFU ATOLL, REPUBLIC OF MALDIVES FOR THE DEVELOPMENT, OPERATION AND MANAGEMENT OF TOURIST GUEST HOUSE" ART 1,2i.

ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، [illegible] އަދި ވަކީލުގެ ފަރާތުން [illegible] އެ ވަގުތީ އަމުރު ނެރެދެވެން ނެތްކަމަށެވެ.

5. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހަޅައި މިވަނީ އިސްވެ ބުނެވުނު ވަގުތީ އަމުރު ނެރެދެވެން ނެތްކަމަށް އެ ކޯޓުން ނިންމި ޤަޟިއްޔާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް:

6. އިސްވެ ބުނެވުނު ވަގުތީ އަމުރު ނެރެދެވެން ނެތްކަމަށް [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-H11C-CIV-26 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި [illegible] އަދި ވަކީލުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އަންނަނިވި ނުކުތާއެވެ.

6.1 އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ވަގުތީ އަމުރު މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބޭނުމީ ހުކުމް [illegible] ވަގުތީ އަމުރު [illegible] ނިންމައި، [illegible] ނުވަތަ [illegible] 1 ވަނަ [illegible] ގަވާއިދުގެ އުސޫލުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އާއި (ބ) އާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން މައްސަލައިގެ [illegible] ދެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންތައްތަކުގެ ތަފްސީލު:

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަ:

7. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކުގައި ޚުލާޞާކޮށް [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] 2 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] 2 [illegible] ކަމަށެވެ.

8. އަދި ޖެހެން ދިރިއުޅޭ ދަރިދަރިންގެއި ޙަޤީޤަތާއި ޤާނޫނީ ގެސްޓްހައުސް ތަރައްޤީކުރުމަށް ކައުންސިލް މުޤައްރިރާތް ބިން ކުއްޔަށްދިނުމަށް ކަނޑައެޅުމާބެހޭ އުސޫލު ގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި އާ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ބަދަލުގެނެސް ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ބިމާއި އާ ތަނަށް ބިނާކުރައްވާ ދުވަހު 5 ޖީބީގެ ގޮތުން އޮތްޤައުމު އަތްމަތިން ފަރާތުން ބަދަލުކުރަން ކަމަށާއި، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ރަށުވެރިޔަކު ބޭނުން ހިނގާ ބިމަކު ދަރުގެ އެއްބަސްވުމުގައި ދަރުގެ އާބާދީ ވަޒަން އެންމެ ގޮތުގެ ކަމުގެ ސަރަޙައްދު އާ ޤާނޫނާއި ގެޓޭ ހަރުގެ ބަދަލުގެ ބޭނުންކުރަމުން ގޮތުގެ ކަމަށް ބަދަލުވެއްޖެ، އާ ރާއްޖެތެރޭ ޖީބީގެ 5 ޖީބީގެ ގޮތުން އޮތްޤައުމު ތަކުރާރު ވެސް ބޭރުކޮށް ކަމަށް ބުނެވެ.

9. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ހިނގާ ގެސްޓް ހައުސް ހިނގާ ބިމުގައި ކައުންސިލުން މަސައްކަތް ކުރި އަހަރު ބިމަކާ ދުވަހު 5 ޖީބީގެ ގޮތުން އޮތްޤައުމު ނަމަވެސް ދަރު ކައުންސިލުގެ ފަރާތުން އާ ގެސްޓް ހައުސްގެ ވަޒަން 3 ހާލަތު އިތުރު ޤާނޫނީގޮތުގައި ފެނުނު ޚަރަދުން ދާ ދިރުން ވަގުތު ގެތުން މުދަލަކާޖެހޭގޮތުން އެދި ވަގުތު އަމުރު ނަންބަރުގެ އިދާރާފަށް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ބާރުކަމުގެ ގެތުން ހިނގަމުން ދިވެހިރާއްޖޭ މަދާރީ ހަމަޖެހުމު އަދި ބާރުކަމު މަޤާމުގެ އަމުރުގެ އިދާރާގެ ގެއްލުންތަކަށް ބަދަލުގައި ޤާނޫނީގެ ސަރަޙައްދުގައި ގެނެވުނު ޤަރާރުތަކަށް ޗެކްޔުމުގެ މަޙްކަމާގައި ވަގުތު އަމުރު ނަންބަރުގައި ނުވަތަ އިސްތިއުނާފު ބާރު އިތުރުކަމާ ޖެހެއް ކަމަށް ބުނެވެ.

10.އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން މި އިސްތިއުނާފުގައި ދެއްކިވަޢުދު: "ދި މަޙްކަމާގައި މާލެއަތޮޅު ގެދި ކޮމަރޝަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-H11C-CIV-26 ގެ މައްސަލާއިން ވަގުތީ އަމުރު ނެރުނުދުވަސް ނިޔާގެ ނިޔާގެން ބޭރުކުރުން، މާލެއަތޮޅު ގެދި ކައުންސިލުގެ އިދާރާގެ ފަރާތުން ރަށުވެރިޔަކު ބޭނުން ހަޤީގަ އެއްސާ ދަރުގެ އެއްބަސްވުމުގެ އަދި މަސައްކަތް މި ފަރާތުން ތަކުރާރު ކޮމަރޝަލް މަޙްކަމާގައި މުއްދަތު ގެތުން މަޙްކަމާ ހަމަޖެހިފައި ވަގުތު ގެތުގެ ނިޔާގެ ހުރިން، އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ބާރުކަމުގެ ހުރިހާގައި ފަރާތުން ބަޔަކުގެ އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އިތުރުކުރިކުރުން ގެއްލުންތަކުގެ ބޭނުމުގެ ދިވެހިރާއްޖޭ މަދާރީ ގެތުގައި ފަރާތުން ކުރެވޭ އާދި މަސައްކަތް ކައުންސިލްގެ

ފަރާތުން ފެންސު ނުޖެހުމުގެ ސަބަބުން ކައުންސިލަށް ލިބޭނެ ގެއްލުމަށްވުރެން ފެންސު ޖެހުމުގެ ސަބަބުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ލިބިދާނެ ގެއްލުން ބޮޑުކަމުން ފެންނަނީ، މި ދަޢުވާ [illegible] ގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible] ކުރިން ފެންސު ޖެހުމާ ގުޅޭގޮތުން [illegible] ކައުންސިލުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] މަސައްކަތްކޮށް ވަގުތީގޮތުން ހުއްޓުވުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އަންގައި އަމުރުކުރުން، މި މައްސަލައިގެ މައްސަލާ ދަޢުވާ މިއަދުން ފެށިގެން 30 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކޯޓަށް ހުށަހަޅަން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އަންގައި އަމުރުކުރަމެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުވާ ފަރާތުގެ ވާހަކަ:

11. އިސްތިއުނާފުގެ ޢަރުޟުގައި އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައަކީ މަދަނީ ދަޢުވާއެއް ނޫނީ ވަކި އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއް ކަމަށާއި، މަދަނީ ދަޢުވާއެއް ނޫނީ ވަކި އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއްގައި ވަކި އަމުރު ނެރުމުގައި ފުރިހަމަ ވާންޖެހޭ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 243 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނާ ދެ ޝަރުޠު ކަމަށާއި ނަމަވެސް ވަކި އަމުރު ނެރެދިނުމަށް އެދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ އުސޫލަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ([illegible]) ވ. އެންޓި ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން ޤަޟިއްޔާ[3] ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާއި، އެ އުސޫލުތަކަކީ މަދަނީ ދަޢުވާއެއް [illegible] ވަކި [illegible] އަމުރެއް ނެރުމުގައި ބަލަންޖެހޭ ޝަރުޠުތައް ކަމަށް ވާތީ އެ އުސޫލުތައް މި މައްސަލައަށް ތަޠުބީޤުކުރަން [illegible] [illegible] ނުކުރެވޭނެކަމަށެވެ.

12. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދުނު ވަކި އަމުރު ނެރުމުގައި ނުވަތަ ވަކި އަމުރަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[3] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/SC-A/21

އަދި ސަރަޙައްދުން ބޭރުގައި ނުވާނެކަމަށާއި، އަދި އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައި މިއަމުރު ކުރެވިފައިނުވާ ނުރުހުންތެރިކަމަށް ސަރަޙައްދު ކޮށަޔަށްކަމުން ބޭރުވެގައި ނުވާކަމަށެވެ.

13. **އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން މި އިސްތިއުނާފުގައި އެދިވަޑައިގަތީ،** ހުޅުމާލޭ ކުރި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-H11C-CIV-26 ޤަޟިއްޔާގައި ކޯޓުން ނިންމި ހުކުމް ބަދަލު ގެންނަންޖެހުނު ސަބަބަށް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން:

14. އިސްތިއުނާފު ޤަޟިއްޔާ 2024-H11C-CIV-26 ނަންބަރު ހުޅުމާލޭ ކުރި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގައި އަބްދުލްއަހުދު އަލީ ހަމީދުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި މި އިސްތިއުނާފުގައި، އަބްދުލްއަހުދު އަލީ ހަމީދު އާއި ޖެހިގެން މިހިސާބުގައި އާ ދުވަސް 30 އޮކްޓޯބަރު 2018 ގައި ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އަބްދުލްއަހުދު އަލީ ހަމީދު އަށް ކުއްޔަށް ދޫކުރެވިފައިވާ ބިމުގައި ޢިމާރާތްކޮށް ހިންގަމުންދާ ގެސްޓް ހައުސްގެ މުދާތަކާއި ފަރުނީޗަރު ގެސްޓް ހައުސް އިމާރާތުން 3 ދުވަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ގެންދިއުމަށް ޖަހާފައިވާ މަސައްކަތް ފެށި އެއްޗެހި ގެއްލުން ހުށަހަޅައިފިއްޔާ ކެރެއްޗަކީ އަދި ބަލާފައި ހުކުމަކުން ކުއްޔަށް ދިމާވި އެއްޗެހި ފަރާތްތަކުގެ އަމުރަކަށް ފަރާތެއް އާދޭސް ނިގުޅައިދިނުމަށް ގޮތުން ކުރުމަށާއި ދެފަރާތް އެއްބަސްވެފައިވާ ކަމަށް އިސްތިއުނާފުވެއެވެ.

15. ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 242 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރަށް ބަލާލާއިރު، ހުޅުމާލޭ ކުރި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ "ވަގުތީ އަމުރަކަށް އެދޭ ފޯމު" (ފޯމު 32) އިން އަބްދުލްއަހުދު އަލީ ހަމީދުގެ ފަރާތުން އެ ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމުގައި އެދިވަޑައިގަތީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.[4]

"އިސްތިއުނާފުވެރިޔާ ކަނޑައަޅާފައިވާ ހުކުމާ، މާލެއަތޮޅު ދިރި ކަރުދާސްތެރި އިދާރާގެ ފަރާތުން ޤާނޫނީ ހިމާޔަތް ނެތް ފަރާތަކަށް އަމުރު ދޫކޮށްލައި މި ފަރާތް ފެނިގެން ޖަހާފައި ވީއްސަފަސްގައި

---

[4] އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ހުށަހެޅި ހުޅުމާލޭ ކުރި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ހުށަހެޅި " ވަގުތީ އަމުރަކަށް އެދޭ ފޯމު" ގެ ވަގުތީ އަމުރު އެދެނިވިގޮތް"

ތަފުސީލުގޮތުން މައްސަލަ ހުށަހަޅަން އެއްފަދަ ވަކި ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ކުރިން، ދަޢުވާލިބޭ ގޮތުން ދަޢުވާކުރުން ޙައްޤުގެ ޙައްޤުން ދަޢުވާކުރުން ޙައްޤުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ކުރިޔަށްގެންދިއުމަށް ހުށަހަޅަން ދަޢުވާކުރުން ޙައްޤުން އިޖުރާއާތުގެ ދަށުން ވަލީ އަމުރެއް ނެރުއްވުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއްގައި، ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ހެކި ދާއިރާގެ ކުރިން ބަލާނެ މައްސަލައިގެ ހުށަހަޅަން ނިޔަލަށް ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ މައްސަލައިގެ ދަޢުވާ ހުށަހަޅަން ފަރާތުން ދަޢުވާ ކުރިޔަށްގެންދިއުމަށް ޙައްޤުވާ ދަޢުވާ ވަކި ފަރާތަކުން ނެރުމުގެ މުއްދަތު ގުޅިގެން ހުށަހަޅަން، މި ދަޢުވާ މައްސަލައިގެ ގޮތުން ޤަވާޢިދު ވަކިކުރުމުގެ ކުރިން ހުށަހަޅަން ދަރިފުޅު ޤަވާޢިދުގައި ދެވޭ ކުރިއަށްގެންދާ ފަރާތުގެ ހުށަހަޅަން ކުރިޔަށް އެފަދަ މައްސަލައިގެ ޙައްޤުން މައްސަލައިގެ ދަޢުވާ ހުށަހަޅަން، މި މައްސަލައިގެ މައްސަލަ ދަޢުވާ މިއަދުން ފެށިގެން 30 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިގެން ދަޢުވާކުރުން ޙައްޤުން އަދާކުރާނީ މައްސަލަ ނިމުމަށެވެ."

16. ވަލީ އަމުރު ނެރުނުތާ ގިނަވެގެން 30 ދުވަސް ތެރޭގައި އެ ވަލީ އަމުރު ގުޅޭ އަސްލު މައުސޫލީ މައްސަލަ ހުށަހަޅަން ކަމަށް، ބަޔާންކޮށްދީ އެދިން އެ ވަލީ އަމުރު ނެރުއްވުމަށް ފަރާތަކަށް ފޮނުވައި ދޭ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުން ނިންމި، ވަލީ އަމުރު ނެރުމުގައި ބަލަންޖެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނިންމުމެއްގައި ފިޔަވަޅު (އިސްލާޙީ ފިޔަވަޅު) ވ. އަސާސީ ކަމަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގެ ތެރެއިން[5] ބައްޓަންކުރި އެއް ބޭނުމަކީ ކަމެއް ވާނީ ގުޅިގެން ހިމާޔަތް ދިނުމަށް މައްސަލައިގެ ކުރިން ނިޔާ ވާނީ ގޮތަށް ކަޑައެޅުނު ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމެއް ނުވާ ޙާލަތެއްގައި ވާނީ ބަދަލު ނުކުރެވޭނެއެވެ.[6]

17. މި މައްސަލައަށް ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ފެމިލީ ކޯޓުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކީ، ދަޢުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިން ކޯޓުން ވަލީ ކުއްޖާގެ އަމުރަކަށް އެދި މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 242 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ވަލީ އަމުރެއް ނެރުއްވުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުމެކެވެ.

18. ވަލީ ހޯދުމާއި ބެހޭގޮތުން ދެމިހުރެވޭ އަމުރު ނެރުމާއި ގުޅޭ އިޖުރާއާތު ބަޔާންކޮށްދޭ ކަމުގައި މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ ބާބުގެ ވަނަ ބާބު ގެއެވެ. އެ ބާބުގެ ބައްޓަންކޮށްފައި "ވަލީ އަމުރު" ކަމަށް ބުނެވިފައި،

---

[5] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/SC-A/21 ޤަޟިއްޔާ

[6] ފުވައްމުލައް ސިޓީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-H11C-CIV-26 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިންމި ގޮތުގެ ދީބާޖާގެ 13 ވަނަ ނަންބަރު

ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާއެއްގައި ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުގެ ކުރިން ވަގުތީ އަމުރެއް ހޯދައިދިނުމުގެ ގޮތުން ނުވަތަ ވަގުތީ [illegible] ހޯދައިދިނުމުގެ ގޮތުން ކޯޓުން ނެރެދެވޭ ވަގުތީ [illegible] އަމުރު ކަމަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 242 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވޭ.

19. ވަގުތީ އަމުރުގެ ގޮތުގައި ކޯޓުން ނެރެދެވޭނެ ބާވަތްތަކުގެ އަމުރުތައް ބަޔާންކޮށްދީފައި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 242 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވޭ. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ މި މާއްދާގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ "ވަކި ކަމެއް ނުކުރުމަށް އަންގައި ކުރާ ވަގުތީ އަމުރު" ނެރުއްވުމަށެވެ.

20. ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފަރާތުން މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން [illegible] ވަގުތީ ހިމާޔަތެއް އެދުމުގެ ގޮތުން ވަގުތީ އަމުރެއް [illegible] ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައިގެ [illegible] ވަގުތީ އަމުރެއް ނެރުއްވުމަށް އެދި [illegible] ވަގުތީ އަމުރު ނުނެރުއްވިއްޔާ [illegible] ކަމަށް ވަގުތީ އަމުރު ނެރުއްވުމުގެ ކުރިން [illegible] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 243 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވޭ. ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ [illegible] މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ވަގުތީ ހިމާޔަތެއް އެދުމުގެ ގޮތުން ވަގުތީ އަމުރެއް ނެރުއްވުމަށް (1) މައްސަލައަކީ އަވަހަށް [illegible] [illegible] ބާވަތުގެ މައްސަލައެއް (urgent matter) ކަމަށްވުން ނުވަތަ (2) އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައި [illegible] [illegible] ކަމެއް ކަމުގައިވުން (in the interests of justice) ކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-A/352 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ވެސް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

21. ބަލާއިރު، ޤާނޫނީ ހަމައެއް މި މައްސަލައަށް ތަތުބީޤުކުރާއިރު، މިއީ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާއަކާއި [illegible] ގޮތުން ވަގުތީ ހިމާޔަތެއް އެދިފައިވާ ދަޢުވާއެއް ކަމަށް [illegible] ވަގުތީ [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓަށް [illegible] ވަގުތީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ވަގުތީ [illegible] [illegible] މައްސަލައަކީ [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

22. ވަގުތީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 30 [illegible] 2018 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ދޫކުރެވިފައިވާ ބިމުގައި އިމާރާތްކޮށް ހިންގަމުންދާ ގެސްޓް ހައުސްގެ ދޮރޯށި ވަކިން ގެސްޓް ހައުސް [illegible] 3 ފޫޓު ދުރުން ފެންސެއް ޖެހުމުގެ މަސައްކަތް [illegible] [illegible] ކުރީ ކައުންސިލުން ކުރަމުން ގެންދާކަމަށް ބުނެ އެކަން ހުއްޓުމުގެ އަމުރަކަށެވެ. ވަގުތީ އަމުރު ނެރެދިނުމަށް [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible]، ގެސްޓް ހައުސްގެ ކުރިމަތިން 3 ފޫޓު ދުރުން ފެންސް ޖެހުމުގެ މަސައްކަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ފެންސް ޖެހުމުގެ މަސައްކަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަކީލު އަމުރަށް އެދި ހުށަހެޅި [illegible] ހުށަހަޅާފައެވެ.

23. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ވަކީލު އަމުރަކަށް އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަކީ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުމެއްކަން އެނގެއެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދުނު ވަކީލު އަމުރާ ގުޅިގެން މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ [illegible] އިޖުރާއަތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 2024-H11C-CIV-26 [illegible] [illegible] ވެސް [illegible].

24. ނަމަވެސް، އެދިފައިވާ ވަކީލު އަމުރު އެ ކޯޓުން [illegible] ވަކީލު އަމުރަށް އެދުން ފަރާތުން [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 13 ވަނަ [illegible] [illegible].

25. އެގޮތުން، އެ ނިންމުމުގެ 10 ވަނަ ނުކުތާއާއި 11 ވަނަ ނުކުތާއާއި ޙަވާލާދީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގެސްޓް ހައުސްގެ ކުރިމަތީގައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

26. ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ މައުޟޫޢީ [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] (އޮސްޓްރޭލިއާ) ވ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވާ [illegible] [illegible]، ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ މައުޟޫޢީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 13 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

މައުޟޫޢީ ބަޙުޘު:

27. [illegible].

28. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

29. [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[7] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/SC-A/21 ގެ ޤަޟިއްޔާ

30. އިސްތިއުނާފުކުރާ އަށްދުރުވައުމާ އަމީ ޚަދީޖާގެ ފަރާތުން ފެމިލީ އަދާލަތް ހުށަހަޅައިފައިވާ އަށްދުރުވައުމާ އަމީ ޚަދީޖާ އާއި ޒައުޖީވެގެން ތިބިސްޓީކީ އާ ދުވަހު 30 ޑިސެމްބަރު 2018 ގައި ވަފާތުވީ އެއްބަސްވުމުގެ ދަރިން އަށްދުރުވައުމާ އަމީ ޚަދީޖާ އަށް ކުއްޔަށް ދޫކުރެވިފައިވާ ބިމުގައި އިމާރާތްކޮށް ހިންގަމުންދާ ގެސްޓް ހައުސްގެ ވާރިސު ޙައްޤު ގެސްޓް ހައުސް އިމުން 3 ވަނަ ފަރާތަށް ޖެހިގެން ގުޅުމުގެ މަސައްކަތް ކުރާ އަދި ގޭގެ ކުންފުނިވުން މަސައްކަތް ކުރަމުން ގެންދާކަމަށް ބުނެ އަކަށް ކުރިއަށްގެންދާ އަދާލަތަށް އަދި ކަމަށް ވާތީ، އެފަރާތުގެ އެ ހަރަކާތް ބަންދުކޮށްދިނުމަށް ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ އެފަރާތް ދުވަހު ވަފާތުވީ އެއްބަސްވުމުގެ 2 ވަނަ މާއްދާއަށް[8] ބަލާއިރު ފެނުނު ޤަރާރުން ސަރަޙައްދަކީ ކުރާ އެފަދަ ޤާނޫނުގެ ޤާނޫނުގެ ބިމެއް ކަމަށް ބުން ފަރަގުކުރާ އަސާސާއީ އަދި ދީނީ ދިރިއުޅޭ ދަރަނިތަކުގައި ޤާނޫނީ ފައިދާއާ ޤާނޫނީ ގެސްޓްހައުސް ތަރިކައިގެ ކަމުގައި ދަރުބާރުގެ މިން ކުއްލިއްޔަތަށް ބަލާއިރު ކަންކަމުގެ ތަރިކަ[9] ގައި، ޤަރާރުގެ ބަލާއިރު ކަނޑައަޅާފައިވާ ބިމާއި އެއްޗެއް ބިނާކޮށްފައި ދުވަހު 5 މިނެޓްގެ ތެރޭން ބެލެހެއްޓުމަށް ކޮށްފައިވާ އަދި ތަރިކައިގެ އަސާސީގެ މައްސަލަ ބިނާކުރެވެ. މިފަދަ ފެމިލީ އަދާލަތް އެދުނު ހަރަކާތް ފުރުސަތު ދޫކުރާ ބިނާކުރުން ދަރަނި ވަކިކުރި ބަލައިގެން ގޮތުގައި ބިނާކުރެވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެ.

ނިންމަވުން ޚުލާޞާ:

31. އެހެންކަމުން، މަތީގައިވާ ވެދި މުރާސްޓްރާ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-H11C-CIV-26 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ފެމިލީ އަދާލަތް އެދުނު ހަރަކާތް ފުރުސަތު ދޫކުރާ ބިނާކުރުން ދަރަނި ވަކިކުރި ބަލައިގެން ނަގާފައި ފުރުސަތު ދަރަނިއެއް އޮތުމުގެ އިޖުރާއާތް ފުރުސަތުދިން ޖާގައިގަ ބާއްވާފައިވާ ނިޔާކުރިތާ ތަރިކައިގެ މައްސަލަ ތަރިކައިގެ ބެލުމުގެ، ފެމިލީ އަދާލަތް އެދުނު ހަރަކާތް ފުރުސަތު ދޫކުރާ ބިނާކުރުން ދަރަނި ވަކިކުރި ބަލައިގެން ނަގާފައި ފުރުސަތު ދަރަނިއެއް ފުރުސަތު ބާއްވާފައިވާ ޖާގައިގަ ބާއްވާފައިވާ މަރުހަލާގެ ތަރިކައިގެ މައްސަލައިގެ، ފެމިލީ އަދާލަތު ނަގާ ގޮތުގެ ޤާނޫނު ނަންބަރު 2 ގެ ސިފައިގެ ގޮތުން ބަލައިގެން (ޤާނޫނު ނަންބަރު) ވ. އެކުލެވޭ ގޮތަށް ބަލައިގެން

---

[8] އެއްބަސްވުމުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ ދެވަނަ 5 ކަމަށް ބަލައިގަތުމަށް އެއްގޮތަށް ފުރިހަމަކުރުމަށް ބަލައިގަތުމަށްފަހު.

[9] މިހެން ދިރިއުޅޭ ދަރަނިތަކުގައި ޤާނޫނީ ފައިދާއާ ޤާނޫނީ ގެސްޓްހައުސް ތަރިކައިގެ ކަމުގައި ދަރުބާރުގެ މިން ކުއްލިއްޔަތަށް ބަލާއިރު ކަންކަމުގެ ތަރިކައިގެ 1 ވަނަ އިސްތިސްނާގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

ކޮމިޝަން[10] ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން [illegible] [illegible] [illegible] ބަލައި، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މިމައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ ނިންމުމަށް [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

32. މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބާތިލުކުރަމެވެ.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

33. މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބާތިލުކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ [illegible] [illegible]:

34. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު މައްސަލައިގެ [illegible] ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން، އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް [illegible] މުއްދަތަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި ޤަޟިއްޔާ ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[11] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް [illegible] ރިޕޯޓު [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު [illegible] [illegible] [illegible]، ޝަރީޢަތް [illegible] ރިޕޯޓު [illegible] [illegible] [illegible].[12] [illegible] [illegible]، ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible] ރިޕޯޓު [illegible] [illegible] [illegible].[13]

---

[10] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/SC-A/21 ޤަޟިއްޔާ

[11] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[12] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)

[13] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ސަބަބުތަކަށް ނަޒަރުކުރުމުން، [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-H11C-CIV-26 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށް، މިޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އަލީގައި މައްސަލައިގައި ވަގުތީ އަމުރާއެކު އަލުން ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 46 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މި މައްސަލަ [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހަވާލުކޮށް، މިޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ތިން ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމްކުރީ:

އިސްވެރި ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު [illegible]
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން މަޒީދު